

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 32. Lysingaprísur fyri petitreglu: 40 oyru á 1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu. Leygardagin 19. august 1944. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, og kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárið. 18. árg.

Sendimenn

Tað hevur verið tørvur á hjá Føroyum at senda sendimenn til Onglands og Islands, ið ansa kunnu viðurskiptum okkara har. Hetta mál er komið so áleiðis, at tingið hevur fingið menninar valdar. Tað kann tó sigast, at tað at bera mál-ið í heim hevur tó ikki gingist fullkomiliga av uttan verkir og trongdir. Fjældin hevur ikki sæð aftanfyrri tjaldið og veit einki vist, hvørji orð, ið fallin eru viðvíkjandi hesum, men so mikið skilja vit, at maðurin, sum fara skal til Islands, harra Hans Dalsgaard úr Skálavík, fær ikki góð ynskir og blidar heilsanir frá øllum. Hin mannið hava vit hoyrt einki um, so hann man vera í lagi.

Tað er tó at siga, at eftir líkindum at døma, so var væntandi verri gøla burturúr — og tað serliga í bløðunum; maðurin er ikki fólkaflakksmaður, so væntandi var, at tey bløð, ið umbøða henda flokkin, fóru at kvessa frá sær og leika meiri í um valgið, enn tey hava gjørt.

Men eitt blað, sum vist ikki vil siga seg at vera politiskt litað, og sum skal eittast at geva innivist fyri ymiskum politiskum áskoðanum, Suduroyar-blaðið »Føroyatíðindi«, hevði nú henda dagin eina grein um nevnda mál, sum í illskapi og ónossligum orðalagi ber av øllum, ið framkomið er í føroyskum bløðum.

Tað er beinavegin undrunarvert, at bløð taka slíkt upp, tey máttu í hvussu so var flla eitt sindur burtur av, áðrenn tað var lagt alment fram.

Sjálvandi er tað erka-figgjindin P. M. Dam, sum ætlaður er at fáa meginpartin av gallinum; men hesin maður, ið allir tykjast at vilja til lívs, má hesa ferð stutt-leika sær óført, tí greinskrivarin hevur verið so óheppin, at upp úr allari súrguni stendur P. M. Dam við einum bjørtum »álitsvotum« sum politikari. Hann fær øll síni segl á loft, fær gamlar royndar politikarar at dansa eftir sínari pípu og kemur sum sigurharri burtur úr hvørjari ferð.

Ein slík grein er einki at fara og toga sundur og svara uppá. Men av tí, at hetta sendimannamál ivaleyst fer at spækja aftur og nógv eiga at hugsa ymiskt um tað,

so halda vit at vert var at kett fólki eitt sindur við tí. Sjálvsagt halda summi, at tingið skuldi heitt á menn, sum tað helt vera frægastar, og biðið fara. Vit skulu einki siga um hetta. Men tá ið málið fekk ta gongd, at felegini í Føroyum skuldi mæla monnum at fara, og tingið skuldi geva sitt viðmæli, so var tað sjálvandi, at arbeiðsmenn og fiskimenn høvdu hug at seta fram mann, ið tykjast kundi best fór at umbøða teirra interessur. Og tá ið Sambandsmenn ongan partamann høvdu millum teirra, ið fyrri landsnevndina skuldu koma, so skuldi hildist at vera meira náttúrligt, at teir góvu javnaðarmanninum sín stuðul enn fólkaflakksmanninum. Tað er øllum kunnugt, at Fólkaflakkurin hevur verið argasti meinbogi hesa flokka, ið tóku seg saman, tá ið kriggið kom henda vegin, og vildu beina fyrri teimum, so legið fór at vera, um Sambandið gav fólkaflakksmanni sínar stemmur — hvat ið so kann vera til ósemju millum Javnaðarflokkin og Sambandsflokkin.

Tað, ið umræður hjá monnum, sum fáa litið týðningarmikil sterv upp í hendur, er ikki endiliga hvørjar examiur, teir hava, ella hvat teir hava starvast við í samfelagnum framanundan, um teir ganga undir hegum hatti og duga at tendra ein sigar ella tæma eitt glas á tann reitta elaganta »verðismannamátan« ella um teir hava sent so og so nógv verutelegrammar ír avstað, haft eydnu og framfærur til at vinna stórar pengar burtur úr einari spekulatióntíð og so hava skapt sær eina vissa innan-holada »positiún« millum fólki, ið dáma at tilbiða slíkt — ja vit kundu rokna upp ein hóp á, tilik-um tómun virðum — men hvørjar viðføddar, náttúrligar gávur, ið maðurin hevur. Um hann hevur evnir at kenna seg fyrri og vita hvar í hann er og dugir at kanna um teir menn hann hittir. Somuleiðis at hann kennir ta tíð hann livir í, og hvørju mál, tíðini liggur uppá hjartað, soleiðis at hann ikki stendur uttanfyri, tá ið tilik mál vera havd á lofti.

Og tað ið er mest fyrri neyðini: at hann er at lita á og sannur í orðum og verki og av fullum huga rekir tær uppgávur, honum verða latnar upp í hendur.

Bæði gomul og nýggj sega prógva eisini tað, at tað eru tær natúr-

ligu gávurnar, ið fram koma og ikki glitran og skal. Serliga okkara demokratiska tíð visir okkum fólksins menn at kava upp; teir ið við róðrini sita og litið verður á eru so sanniliga ikki føddir og bornir í teir sessir í samfelagnum, teir hava.

— Teir, sum kenna Hans Dalsgaard, vita, at hann er vitugur maður, smíðligur í tanka og væl førur fyrri at orðtakast um evnir sum liggja monnum í huga. Eisini er hann lesandi maður og dugir at leggja fram hugsan sína skriftliga ivaleyst mangar ferðir betur enn nógvir menn, sum eru frammi í almennum livi í Føroyum í dag. Vit hava tað treysti, at hann er førur fyrri at rækja sitt álitsstarv uppi í Islandi, um ikki hiðani av landi verða lagdar snarir fyrri hann, ið taka hann av fótum.

Z.

Tey donsku skipini.

Heima á Sandi, 28. juli 1944.

Eg var fegin yvir tíðindini um, at Danir høvdu tikið sær um reiggj at byggja skip til okkara føroysku fiskimenn. Teir hava óivað frætt, hvussu ónatúrliga nógv skip, ið vit hava mist í mun til fólkatálið í Føroyum. Eisini vita teir, at tey gomlu skipini hjá okkum eru nógv so vordin, at tey duga einki sum tey eru. Tey kunnu sjálvandi umbyggjast og verða gjørd sterk og tíðarhóskandi. Men sjálvt um tað verður gjørt, eru tey nógv ov fá til allar føroyskar fiskimenn. Afturat hesum er at merkja, at við at modernisera skip okkara, koma tey at taka nógv færri fólki umborð enn áður, tá ið tey vórðu brúkt sum snærisskip. Moderniserað koma tey sum snurraváðsskip, trolskip ella linuskip einans at taka 7—12—16 menn umborð afturímóti fyrr 20—25—30 menn. Hesin verunleikin ger tað eisini so mikið meiri umráðandi til at leggja allan doyðin á til ikki bert at modernisera øll okkara gomlu skip, ið kunnu verða moderniserað, men hartil at leggja allar árar umborð fyrri at byggja nýggj skip, skip til langferðarfiskiskaps og skip til fiskiskaps við heimastrendurnar. Eg siggi, at okkara menn hava haft uppskot um, at landið skuldi gera seg til harra yvir øllum pengum hjá Føroyingum fyrri at kunna fara undir hesa risastóru uppgávu at byggja tey skip, sum tørvur er

á at fáa fyrri at allir føroyskir fiskimenn kunnu sleppa til arbeiðis. Hetta er ikki bara púra beint, men tað er beinleiðis eitt brotsverk at hava verið ímóti hesum stórtaki. Hvat hugsa teir menn, ið hava verið ímóti her? Hvat hava teir at bjóða okkum fiskimonnum, ið hava nýðst at ligið á landi í øll kriggsárini? Skulu vit framvegis nýðast at freista tann lut at kóðna í fátækraðóminum?

Ja, nýggj skip, aftur nýggj skip og uppaftur nýggj skip — tað má vera »parolain« hjá okkum øllum Føroyingum nú.

Eg má tí siga, at eg ikki varð bara bilsin, men rúkandi óður, tá ið eg nú ein dagin sá »Dagblaðið« í iligtandi og óhøviskum orðum leypa á Danir, tí teir høvdu tikið sær um reiggj fyrri at fáa bygt nøkur skip til Føroyar. Góð og stór skip! Motorbátar til heima-róður! Hetta skuldi verið at rópa fleirfalt hurrá fyrri og ikki at lasta. Frelari og samfelagsskaðiligar grein hevur aldri verið skrivað. Hver hevur skrivað hesa grein? Er tað verunliga so galið, at allir fólkaflakksmenn standa aftanfyrri? Ella er tað — tað má eg kortini vóna — bert stórkapitalisturin, ið er bangin fyrri, at fiskimenn vilja lættari koma til at fáa skip, ífall staturin og hitt almenna í Danmark tekur sær av skipabyggingarspurninginum?

Eg skammti meg ikki við at siga tað — eg sum havi freistað lutin at verða vordin lagdur á landi øll kriggsárini, hóast eg var burturi hvørt einasta ár síðan mitt fjúrtinda ár, tá ið snærið var brúkt — skammti meg ikki at siga, at eg eri Dønum ógvuliga takksamur fyrri tað, ið teir hava gjørt í hesum føri. Jú fleiri skip teir byggja, tess meiri skylda vit teimum tekk. Kundi nú tingið tikið somu støðu, kundi hvør einasti maður, ið eigur pening tikið somu støðu, so var tað kanska ein vón fyrri, at eg og allir fiskimenn, ið hava hug at troysta sjógvin og arbeiða fyrri dagligt breyð, sluppu til arbeiðis.

Eg vóni, at eitt fleirtal í landsnevndini longu hevur samtykt at takka Dønum og biðja teir endiliga leggja alla sína orku og sín vælvilja í at fáa bygt flest møguleg skip.

Heimasandsmaður.

**Keypið
barnahjálparmerkið!**